

ZAMYŠLENÍ NAD KOMUNIKOVÁNÍM STATISTIKY V MÉDIÍCH

STATISTICKÁ ANALÝZA DAT, PSY117

Klára Matuščíková
358365, psychologie (jednooborová)

Vyučující: Mgr. Stanislav Ježek, Ph.D.
Mgr. Jan Širůček

Datum odevzdání: 1. 5. 2010

Fakulta sociálních studií MU, 2010

Úvod:

Články v dnešní době musí čtenáře zaujmout hned na první pohled. Proto mívají velké, zajímavé a netradiční titulky. Osahují obrázky a šokující informace. Jedním takovým článkem se chvilu zabývám ve své práci. Budu se zabývat článkem Radka Johna „Je dobro nakažlivé?“ z časopisu Reflex. Tento článek vychází ze studie „Elevation Leads to Altruistic Behavior, Above and Beyond General Positive Affect“ britské psycholožky Simone Schnall.

Původní studie:

Studie popisuje 2 experimenty, které se snažily ukázat, že pocity povznesení, vyvolané pozorováním někoho jiného, když koná dobré skutky, zvyšuje u lidí altruistické chování. Do obou experimentů byly z metodologického hlediska vybrány pouze ženy, protože experimentátorka byla žena, tudíž by muži mohli mít větší tendenci jí chtít pomoci. Obou experimentů se zúčastnily ženy z Plymouthské univerzity ve věku 18 – 26 let. Bylo jim řečeno, že se jedná o test na epizodickou paměť, ve skutečnosti se však zkoumalo, jaké pocity vyvolají odlišné filmové ukázky, hlavním zájmem bylo odlišit pocity povznesení vyvolané pořadem Oprah Winfrey, kde hudebníci děkovali svým učitelům. Poté na základě navozených pocitů zjišťovali, jaký mají tyto pocity vliv na ochotu dále pomáhat (v prvním experimentu bylo zaznamenáno pouze odhodlání pomáhat, ve druhém experimentu účastnice počítaly matematické příklady bez nároku na odměnu). Účastnice výzkumu, které zažívaly pocity povznesení, opravdu projeví zvýšené altruistické chování.

Srovnání článku a originální studie:

Článek v časopise Reflex velmi pečlivě popisuje celý experiment, zřejmě z důvodu, aby čtenář mohl vidět, jak to vypadá v průběhu výzkumu. Popisuje také vzorek testovaných osob, ale jinak nepoužívá téměř žádné statistické údaje. Vyhýbá se složitým výpočtům a statistikám, kterým by čtenáři nemuseli rozumět.

Ke konci článku ale uvádí hodnoty korelace. Nezmiňuje se o tom, že by to měly být statisticky významné údaje, jen ukazuje, které 3 pocity souvisí s konáním dobra nejvíce. Avšak nemyslím si, že autor použil vhodně formulaci „souvisí nejvíce“ protože i u ostatních zaznamenaných povznášejících pocitů je výsledek korelace vysoký. Nelze vyvozovat velké rozdíly mezi korelacemi pohnutí (.46), povznesení (.36), optimistické vnímání lidství (.44), teplo v hrudi (.47), potřeba pomoci ostatním (.41) nebo potřeba být lepším člověkem (.31). Všechny tyto korelace jsou statisticky významné a jejich intervaly spolehlivosti by se z velké části překrývaly, proto nemůžeme jednoznačně říci, která charakteristika je nejvýznamnější.

Myslím, že autor mohl použít některé dobře známé statistiky. Například mohl zmínit průměrnou délku strávenou nad matematickým testem. Původní studie uvádí průměry (M) i směrodatné odchylky (SD), ze kterých lze vidět podstatný rozdíl mezi délkou strávenou počítáním účastnicemi, které sledovaly video Oprah Winfrey ($M = 40.64$, $SD = 17.09$), a účastnicemi, které sledovaly kontrolní ukázky z dokumentu Open sea ($M = 19.90$, $SD = 8.46$) a britské komedie Fawlty Towers ($M = 23.73$, $SD = 14.03$). Účastnice, které viděly video Oprah Winfrey, video, které vyvolávalo povznášející pocity, strávily počítáním příkladů přibližně dvakrát více času, což podpořilo hypotézu výzkumníků.

V případě prvního experimentu Radek John popisuje nedostatky výzkumu, avšak v druhém experimentu tyto nedostatky naprosto opomíjí. Přestože původní studie své hypotézy potvrdila, uvádí také své nedostatky, o kterých už se článek v Reflexu nezmiňuje.

Studie v závěrečné diskuzi uvádí, že pozorování konání dobra vyvolává povznášející pocity, které následně vedou ke zvýšení altruistického chování u vysokoškolských studentek. Podle mě je důležité zdůraznit omezení zkoumaného vzorku. Přestože se očekává, že by výsledky u mužů i žen jiného věku byly podobné, nemůžeme závěry původní studie generalizovat, tak jak to udělal Radek John: „Dobro je tedy nakažlivé a způsobuje ho pocit povznesení. Poučení z pokusu zní: konejte dobré skutky, nejlíp

před jinými lidmi. Když vás uvidí, zatouží také konat dobro a celý svět bude lepší“ (John, 2010, str. 47).

Závěrečná věta je hodně kontroverzní. Na jednu stranu zveličuje význam celé studie, ale na druhou stranu se může také zdát, že celou původní studii zesměšňuje.

Závěr:

Myslím, že v tomto případě udělal autor dobře, že nepoužil více statistických údajů, protože kdyby je použil, mohlo by to dopadnout mnohem hůře. Myslím, že původní studie byla popsána velmi podrobně, pro čtenáře mohla být zajímavá a také poučná. Ale také si z tohoto článku mohli čtenáři vyvodit daleko větší důsledky, než původní výzkum měl, a to kvůli Johnovu velkolepému závěru, který znehodnotil celý článek.

Zdroje:

John, R. (2010). Je dobro nakažlivé? *Reflex*, 08, p. 46,47.

Schnall, S., Roper, J., & Fessler, D. M. T. (in press). Elevation leads to altruistic behavior, above and beyond general positive affect. *Psychological Science*. Retrieved April 1, 2010 at <http://schnall.socialpsychology.org>.